

TÜRKİYE'DE GÖÇ VE MÜLTECI KONUSUNDA YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ AKADEMİK FAALİYETLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

A REVIEW OF POSTGRADUATE ACADEMIC ACTIVITIES ON MIGRATION AND REFUGEE IN TURKEY

Gülbaşak YERLİ*

Öz

Bu çalışmanın amacı belli başlıklar altında göç ve mülteciler konusunun Türkiye akademik dünyasında nasıl ele alındığına dair bir incelemede bulunmaktır. Buradaki hedef akademik faaliyetler üzerinden sosyal bir konu hakkında çıkarımlar yapmak ve ele alınan konunun seyrini ortaya koymaktır. Bu çerçevede, on dört farklı anahtar kelime ile Yüksek Öğrenim Kurulu Tez Merkezi'nde lisansüstü tezler içinde literatür taraması yapılmış ve belli kategorilere uygun değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu taramada kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla göç, göç-çocuk, göç- kadın, göç-sağlık, göç-eğitim, göç-aile ve göç-politika; mülteci, mülteci-çocuk, mülteci-kadın, mülteci-sağlık, mülteci-eğitim, mülteci-aile ve mülteci-politikadır. Kısaca içinde göç ve mülteci kelimeleri bulunan tezler ile bu kelimelerle beraber içinde kadın, çocuk, aile, politika, eğitim, sağlık kelimelerinin bulunduğu lisansüstü tezler incelenerek 507 adet yüksek lisans ve doktora tezi hedef metin olarak belirlenmiştir. Bu tezler hazırlandığı üniversite, yıl, bilim ve anabilim dalı gibi ölçütlere göre değerlendirilmiş ve elde edilen veriler spss programı ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu rakam Türkiye'de göç ve mültecilik çalışmaları hakkında çok sayıda çalışma yapıldığının bir göstergesidir. Her başlıkta kaç tane çalışmanın yapıldığı gösterilmiş ve yoğunluk olan konular tespit edilmiştir. Bununla birlikte, belli üniversitelerin genel olarak bazı konulara ağırlık verdiği ve yıllara göre konuların yoğunlaştığı alanların farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Yine bu çalışmada göç ve mülteci konusu ile ilgili çok farklı bilim ve anabilim dalları tarafından tez yapıldığı görülmüştür. Bu da göç ve mülteci konusunun çok disiplinli çalışma gerektiren bir alan olduğunu göstermesi bakımından ayrıca önemlidir. Çalışmanın sonuçlarını genel hatlarıyla ifade etmek gerekirse son yıllarda göç ve mülteciler konulu çalışmaların sayısının giderek arttığını; çalışmaların ağırlıklı olarak sosyal politika, sağlık ve eğitim gibi konularda olduğunu; sosyal hizmet, sosyoloji, psikoloji, tıp, ekonomi, hukuk, kamu yönetimi, eğitim bilimleri, coğrafya, dil edebiyat, radyo televizyon ve sinema gibi farklı bilim/anabilim dallarında oldukça fazla çalışma yapıldığını söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mülteci ve Akademik Faaliyetler.

Abstract

The purpose of this study is to examine how the issue of migration and refugees is addressed in the academic world of Turkey, under certain headings. The aim here is to draw conclusions about a social subject through the academic activities and to put forth the course of the subject discussed. In this context, literature review was conducted in the postgraduate dissertations in the National Dissertation Center of the Council of Higher Education in Turkey with fourteen different keywords and appropriate evaluations were made according to certain categories. The key words utilized in this survey are migration, migration-child, migration-woman, migration-health, migration-education, migration-family, migration-politics, refugee, refugee-child, refugee-woman, refugee-health, refugee-education, refugee-family and refugee-politics. Briefly stated, in this research besides the dissertations with migration and refugee, the dissertations including key words such as woman, child, family, politics, education, health along with migration or refugee have been viewed and 507 Master's and Doctoral dissertations have been subject to this study. This figure is an indication of the large number of researches that have been realized recently concerning the migration and refugee issues in Turkey. These dissertations have been evaluated according to the criteria such as university, year, science and education department, and the obtained data were analyzed by and interpreted SPSS program. This figure is an indication of the large number of studies on immigration and refugee studies in Turkey. Nevertheless it has been observed that particular universities principally focus on certain issues, and that the areas on which the research topics concentrated vary from year to year. Again, in this research it has been viewed that great number of dissertations about migration and refugee have been prepared by different disciplines. This is especially important for it demonstrates the fact that the issue of migration and refugee is a matter that requires multidisciplinary study.

In general terms, the results of this study have shown that the number of studies about migration and refugee have increased recently; studies are predominantly in the fields of social policy and health and education; and it is possible to say that much study has been done by different branches of science such as social work, sociology, psychology, medicine, economics, law, public management, educational sciences, geography, language, literature, radio- television and cinema.

Keywords: Migration, Refugee, Academic Activities.

Giriş

Göç olgusu çok boyutlu, önemli ve çözülmesi zor sorunlardan biridir. Göçler, ülkelerin sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik yapıları üzerinde büyük değişiklikler meydana getirir ve zorunlu - gönüllü,

* Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü.

işgücü - beyin göçü, iç - dış, şeklinde sınıflandırılmaktadır (Kışla,2008). Yaşadıkları yeri değiştiren insanlar, kurumların ve uluslararası belgelerin tanımlamasına göre yer değiştirme gerekçelerine göre mülteci, sığınmacı ve göçmen gibi isimlerle tanımlanmaktadır. Bulunduğu sosyal ortamın hoşnutsuzluğu, ekonomik nedenlerle ülkesini gönüllü olarak terk ederek başka bir ülkeye yasal veya yasadışı yollarla giden kişiler göçmen olarak nitelendirilirken, mülteci ise hayatı açısından yaşayabileceği tehlikeden ötürü tüm varlıklarını bırakarak, güvenli bir ülkeye iltica etmek olarak değerlendirilmektedir (Ziya,2012).

Göç ve mülteci konusu nedenleriyle ve sonuçlarıyla çok yönlü ve dinamik bir olgu olup göç ve mülteci konusunun araştırıldığı çalışmaların incelenmesi, bu alandaki gelişmeleri ortaya koyması açısından önemlidir. Bu sonuçlar, uygulamalar için ampirik bir temel oluşturmakta ve mesleki faaliyetler için, uygulayıcılara rehber olarak da kullanılmaktadır. Türkiye, Ortadoğu'ya yakın olması nedeniyle, Orta doğunun çatışmaların ve savaşların sürekli yaşandığı bölge olması nedeniyle yoğun bir göç akımına maruz kalmaktadır. Ülkenin istikrarı için göç ve mültecilik alanında çok boyutlu çalışmaların yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda bu araştırmanın, geliştirilmesi gereken sosyal politikaların belirlenmesi sorunun çok boyutlu tanımlanıp değerlendirilebilmesi açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

1.Yöntem

Bu araştırma; Türkiye'de Göç ve Mülteci Konusunda Yapılmış Lisansüstü Akademik Faaliyetler Üzerine yazılmış tezlerin tematik dağılımlarını ortaya koyduğundan betimsel nitelikte olup, tarama modeli tipindedir.

1.2 Evren ve Örneklem

Araştırmada, Türkiye'de Göç ve Mülteci Konusunda Yapılmış Lisansüstü Akademik Faaliyetler Üzerine yazılmış tezlerinin tematik olarak durumlarının saptanmasına çalışıldığından, araştırmanın kuramsal evreni, YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından 1990-2018 yılları arasında arşivlenen, konu bölümü göç ve mülteci olarak dizgilenen 507 lisansüstü eğitim tezinden (Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, <http://tez2.yok.gov.tr>) oluşmaktadır.

Bu çerçevede, on dört farklı anahtar kelime ile Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi'nde lisansüstü tezler içinde literatür taraması yapılmış ve belli kategorilere uygun değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu taramada kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla *göç*, *göç-çocuk*, *göç- kadın*, *göç-sağlık*, *göç-eğitim*, *göç-aile* ve *göç-politika*; *mülteci*, *mülteci-çocuk*, *mülteci-kadın*, *mülteci-sağlık*, *mülteci-eğitim*, *mülteci-aile* ve *mülteci-politika*dır. Kısaca içinde göç ve mülteci kelimeleri bulunan tezler ile bu kelimelerle beraber içinde kadın, çocuk, aile, politika, eğitim, sağlık kelimelerinin bulunduğu 28 lisansüstü tezler ayrıca incelenmiştir.

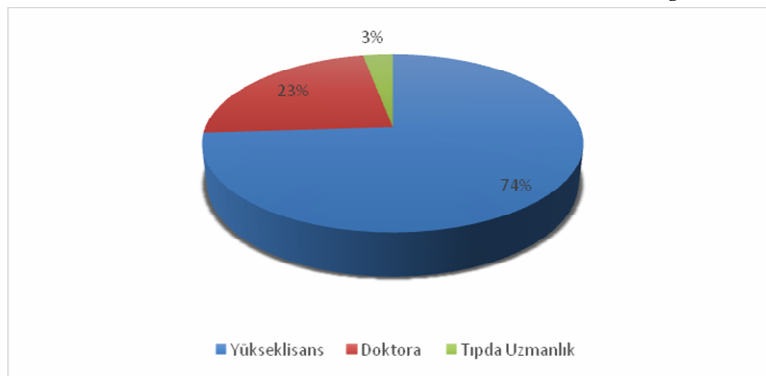
Araştırma, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'ne 1990-2018 yılları arasında kayıtlı, izinli lisansüstü tezleri ile sınırlıdır.

1.3 Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada epistemolojik doküman analizi veri toplama yöntemi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın birinci aşamasında, örneklem grubunda yer alan tezlere (izinli olup herhangi bir kısıtlama bulunmayan) YÖK Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı'nın web sitesinden ulaşılmıştır. İkinci aşamada ise, ulaşılan tezler yıllara ve temalarına göre ayrılarak çözümlenmiştir. Son aşamada bulguların yorumlanması gerçekleşmiştir. Bu aşamada ulaşılan verilere anlamlandırılması, veriler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmiştir

1.4 Bulgular

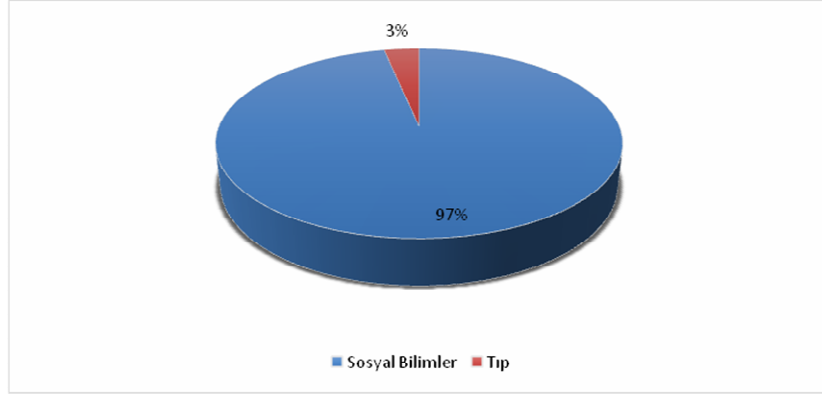
Grafik 1: Göçü Araştıran Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

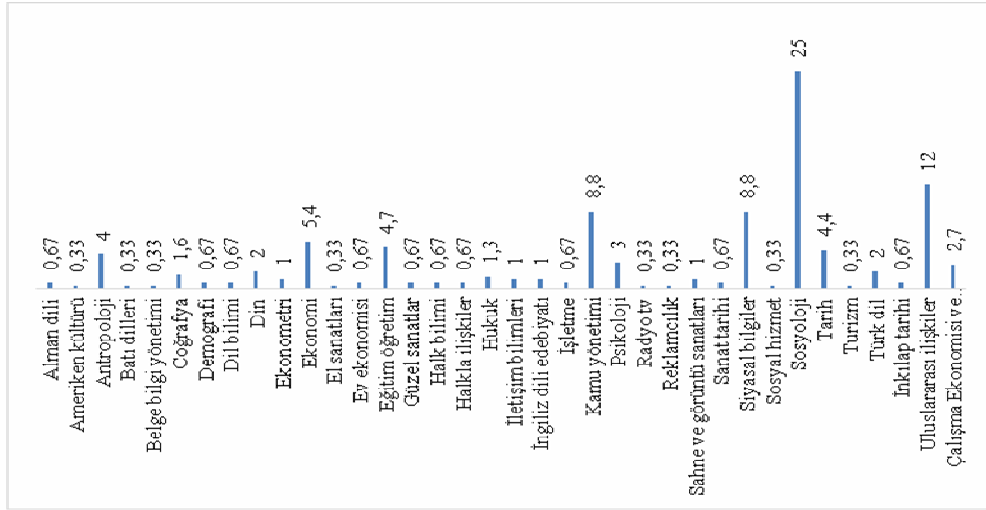
Göçü araştıran lisansüstü tezlerin % 74 gibi büyük bir oranının yüksek lisans tezi olduğunu, %23'ünün doktora tezi olduğunu, % 3 gibi küçük bir oranının ise tıpta uzmanlık tezleri olduğu görülmektedir.

Grafik 3: Göçü Araştıran Lisansüstü Tezlerin Gurubuna Göre Dağılımı

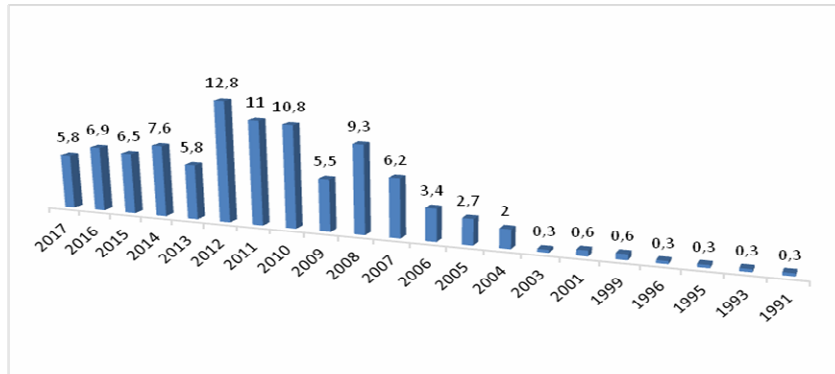
Göçü araştıran lisansüstü tezlerin grubuna baktığımızda % 97 ile sosyal bilimler grubundadır.

Grafik 3: Göçü Araştıran Lisansüstü Tezlerin Bölümlerine Göre Dağılımı

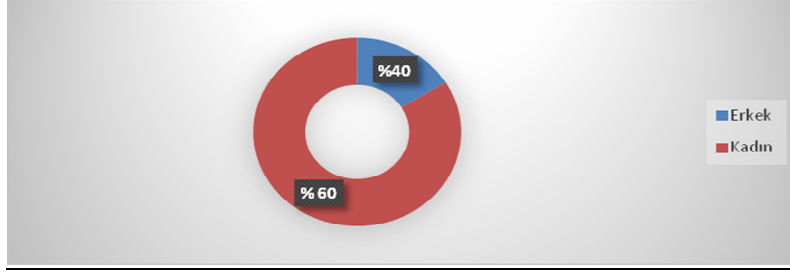
Göçü araştıran lisansüstü tezlerin bölümlere dağılımını değerlendirdiğimizde en yüksek oranın % 25 ile Sosyoloji bölümünde olduğu ardından % 12 ile Uluslararası ilişkiler bölümü geldiğini üçüncü sırada % 8 ile kamu yönetimi ve siyasal bilgiler bölümleri olduğu görülmektedir. Sosyal hizmet, dil bilimleri ile ilgili bölümler, turizm, inkılap tarihi, radyo tv, reklamcılık, halkla ilişkiler, işletme % 1'in altında olup göçü araştıran lisansüstü tezlerin oranın en düşük olduğu bölümlerdir.

Grafik 4: Göçü Araştıran Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

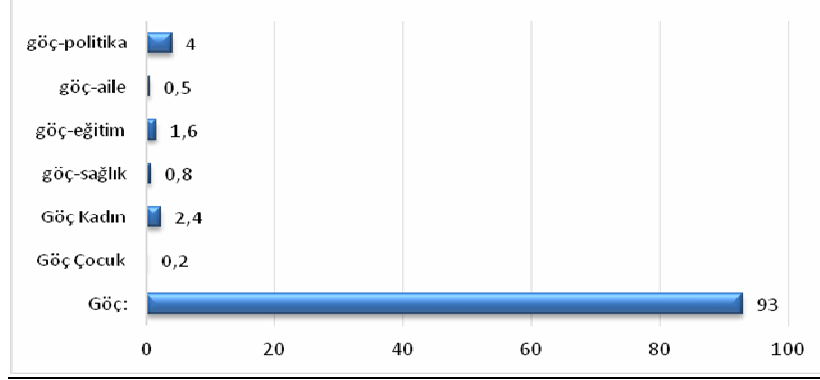
Göçü araştıran lisansüstü tezlerinin 2004'e kadar %0,3-%0,6 gibi oranlarda olduğu 2004 yılıyla artış göstermeye başladığı ve 2010-2011- 2012 yıllarda ciddi artış gösterdiğini özellikle 2012'de %12,8 ile en yüksek orana yükseldiği görülmektedir.

Grafik 5: Göçü araştıran lisansüstü tezleri yapanların cinsiyetlerine göre dağılımı

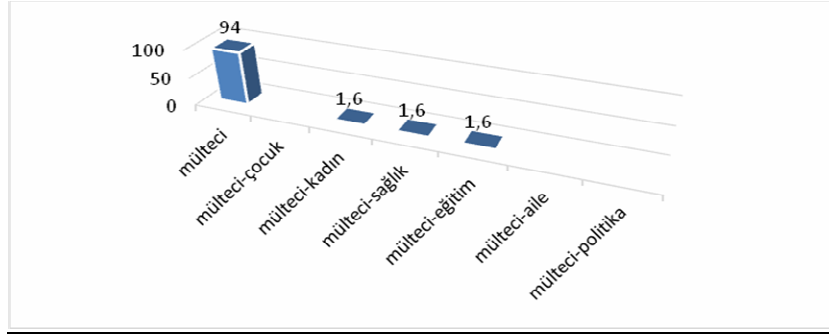
Araştırmacılar cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde büyük bir oranının kadın olduğu görülmektedir.

Grafik 6: Göçü araştıran lisansüstü tezlerin göç, politika, aile, eğitim, sağlık, kadın, çocuk kavramlarına göre dağılımı

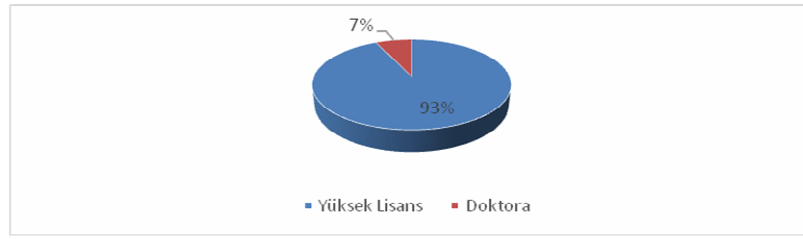
Göçü araştıran lisansüstü tezlerinin % 93'lük kısmı yalnızca göç kavramına odaklanmakta; % 7'lik bir kısmın içerisinde politika, aile, eğitim, sağlık, kadın, çocuk kavramlarına odaklanılmaktadır.

Grafik 7: Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin mülteci, politika, aile, eğitim, sağlık, kadın, çocuk kavramlarına göre dağılımı

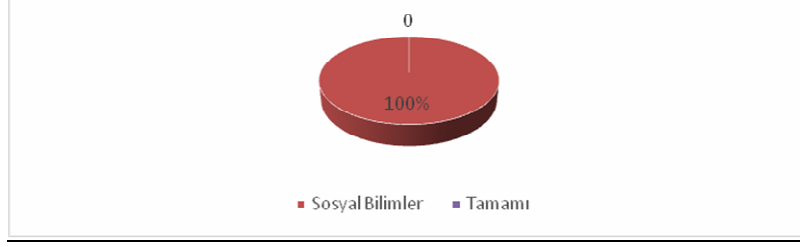
Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerinin % 94'lük kısmı yalnızca mülteci kavramına odaklanıldığı; politika, aile, çocuk kavramlarına yer verilmediği; eğitim, sağlık, kadın, kavramlarına odaklanılan çalışmaların ise oranının %1,6 gibi düşük olduğu görülmektedir.

Grafik 8: Mülteciyi Araştıran Lisansüstü Tezlerinin Türüne Göre Dağılımı

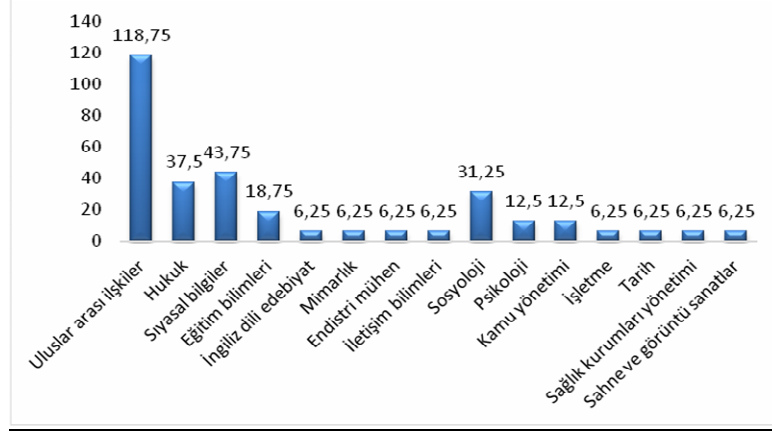
Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin % 93 gibi büyük bir oranının yüksek lisans tezi olduğunu, %7'sinin doktora tezi olduğu görülmektedir.

Grafik 9: Mülteciyi Araştıran Lisansüstü Tezlerinin Gurubuna Göre Dağılımı

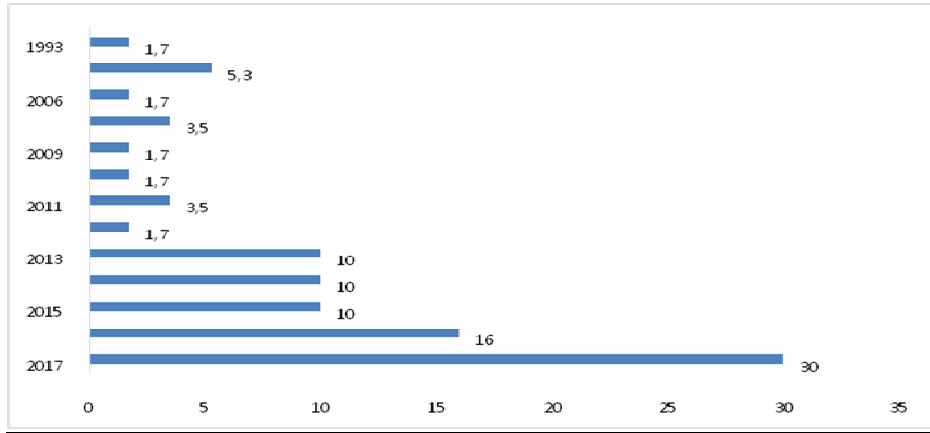
Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin tamamı sosyal bilimler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Grafik 10: Mülteciyi Araştıran Lisansüstü Tezlerinin Bölümlerine Göre Dağılımı

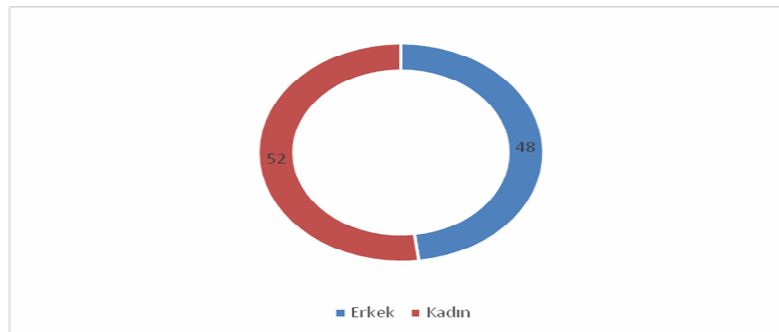
Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin büyük bir oranının uluslararası ilişkiler bölümü tarafından yapıldığı ardından siyasi bilgiler, hukuk, sosyoloji gibi bölümlerin geldiği; en düşük oranın ise işletme, tarih, mimarlık gibi bölümlerde olduğu görülmektedir.

Grafik 11: Mülteciyi Araştıran Lisansüstü Tezlerinin Yapıldığı Yıllara Göre Dağılımı

Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin 2013 yılıyla ciddi artış gösterdiği, en yüksek oranının ise 2017 ve 2015 yılında olduğu görülmektedir.

Grafik 12: Mülteciyi araştıran lisansüstü tezleri yapanların cinsiyetlerine göre dağılımı

Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin araştırmacılarının cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde %52'sinin kadın, %48'inin erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Göç ve Çocuğu İnceleyen Lisans Üstü Tezler

Tezin Adı	Cumhuriyet Dönemi'nde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde iskân politikası olarak uygulanan zorunlu göç hareketleri ve 1984 sonrası Van kentinde zorunlu göç hareketlerinin çocuk suçluğu üzerine etkileri
Yıl	2012
Yöntemi	Literatür Taraması -Kontrol edilemeyen kırsal bölgelerde güvenliğin sağlanması amacıyla uygulanan zorunlu göç politikasının şehirdeki var olan güvenlik üzerinde olumsuz etkisi olduğu üzerinde durularak, kontrolsüz bir şekilde gerçekleşen zorunlu göçün şehirdeki suçlara doğrudan ve dolaylı olarak etkileri araştırılmış, -Türk Ceza Kanunu çerçevesinde çocuğun tanımı ve çocuklar ile ilgili yasal düzenlemeler üzerinde durulmuştur -Göçün çocuk suçları üzerindeki etkisi göç almış olan Van şehri özelinde istatistikî veriler kullanılmış
Bilim Dalı	Tarih
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Literatür taraması ile gerçekleştirilen, göç ve çocuğu inceleyen lisans üstü tek çalışma olan "Cumhuriyet Dönemi'nde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde iskân politikası olarak uygulanan zorunlu göç hareketleri ve 1984 sonrası Van kentinde zorunlu göç hareketlerinin çocuk suçluğu üzerine etkileri" tezinin sonuçlarını değerlendirdiğimiz de göçlerin çocuk suçluluğuna ciddi katkı sağladığı, göçle kente yerleşen ailelerin ekonomik anlamda refah seviyesine ulaşılabilmesi için çocuklar çalıştırılmakta bu süreçte ailenin çocuk üzerinde şefkat ve denetim eksikliği oluşmakta bu doğrultuda çocukların suça sürüklenmekte olduğu, "Van'da 2008 yılında 18 yaşından küçük çocuklar tarafından işlenen suçların oranına bakıldığında %19.86 olduğu ve bu çocukların 4'te 3'ünün göç ile Van'a gelen çocuklar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir (Tiren,2012,152).

Tablo 2: Göç ve Kadını İnceleyen Lisans Üstü Tezler

1. Tezin Adı	Küreselleşme Kapsamında Göç Ve Emegin Feminizasyonu (Kadınsılaşması): Trabzon Hizmet Sektöründe Yabancı Göçmen Kadın Emegi
Yıl	2014
Yöntemi	Tarama Modeli -Trabzon'a yerleşmiş toplamda 17 yabancı göçmen kadına kartopu örnekleme ile ulaşarak derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir.
Bilim Dalı	Sosyoloji
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Atatürk Üniversitesi
2. Tezin Adı	Zorunlu göç ve kadın deneyimi: Diyarbakır örneği
Yıl	2013
Yöntemi	Tarama Modeli (Alan araştırması ve literatür taraması) -Literatür taraması kapsamında öncelikle Türkiye'de ve Türkiye üzerine oluşmuş göç literatürü incelenmiş -Görüşme soruları yarı yapılandırılmış nitelikte hazırlanmış, Zorunlu göç ile Diyarbakır'a yerleşen kadınlar üzerinden derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.
Bilim Dalı	Antropoloji
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Hacettepe Üniversitesi
3. Tezin Adı	Etnik farklılık, kendini anlamlandırma ve göç: Denizli'ye doğudan göç eden kadın ile batıdan göç eden kadının kimlik ve cinsiyet deneyimleri
Yıl	2012
Yöntemi	Tarama Modeli Toplumda dezavantajlı konumda olan kadınların önemli bir kesimini oluşturan ve göç yoluyla kent merkezine yerleşen Doğulu ve Batılı olarak tanımlanabilecek kadınlardan 10 tane göçmen Kürt kadını ile 10 tane göçmen Türk kadını ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yöntemi kullanılarak görüşmeler yapılmıştır.
Bilim Dalı	Sosyoloji
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Pamukkale Üniversitesi
4. Tezin Adı	Düzensiz göç ve fuhuş amaçlı kadın ticareti: Türkiye örneği ve İsveç modeli üzerine tartışmalar
Yıl	2010
Yöntemi	Tarama Modeli -Literatür taraması
Bilim Dalı	Kadın Çalışmaları Bilim Dalı
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	İstanbul Üniversitesi

5. Tezin Adı	Düzensiz göç sürecinde kadın göçmenler: İstanbul'dan bir kesiti
Yıl	2009
Yöntemi	Tarama Modeli - İstanbul ilinde, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü ve İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV) ile işbirliği yapılarak, Şubat 2008-Nisan 2009 tarihleri arasında 52 kadınla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.
Bilim Dalı	Halk Sağlığı
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	İstanbul Üniversitesi
6. Tezin Adı	Göç sürecinde kadın: Aile içi konumu üzerine bir araştırma
Yıl	2008
Yöntemi	Tarama Modeli -Diyarbakır il merkezinde farklı tarihlerde göç almış olan iki semt (Bağlar ve Bennusen) evren olarak seçilmiş, her iki semtte de tesadüfi örneklem yoluyla oluşturulmuş 70'er kişilik gruplara anket uygulanmış, yanı sıra gözlem, görüşme ve odak grup görüşmeleri yapılmıştır.
Bilim Dalı	Sosyoloji
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Adnan Menderes Üniversitesi
7. Tezin Adı	Kadın ve göç ilişkisi: Sığınan ve sığınmacı kadınlar örneği
Yıl	2006
Yöntemi	Tarama Modeli -Çalışmada İran, Somali ve Irak'tan gelen 20 kadın ve İran, Somali, Afganistan, Irak, Çin/Uygur Bölgesi ve Moritanya'dan gelen 20 erkek sığınan ve sığınmacı ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. - Çözümleme sığınma alanındaki erkek egemen yaklaşımın kadınlar için sonuçları, sığınan ve sığınmacı kadınların göçten etkilenme dinamikleri ve göç sürecindeki farklı kadınlık durumlarının neler olduğuna dayalı olarak yapılmıştır.
Bilim Dalı	Sosyal Hizmet
Türü	Doktora
Hazırladığı Üniversite	Hacettepe Üniversitesi
8. Tezin Adı	Uluslararası göç teorilerinde kadınlar, Batı Avrupa ülkelerine göç, göçmen politikaları ve kadın göçmenlerin ekonomiye katkısı
Yıl	2005
Yöntemi	Tarama Modeli -Literatür taraması
Bilim Dalı	Ekonomi
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Marmara Üniversitesi

Göç ve Kadını İnceleyen Lisans Üstü Tezlerin sonuçlarının birbirini destekleyici şekilde olduğu görülmektedir. Göç olgusu incelenirken disiplinler arası anlayışla değerlendirilmeli, göçmen kadınların göç kararına etki eden unsurlar, göç sürecinde karşılaşılan koşullar ve göç edilen ülkenin sosyo-ekonomik durumu dikkate alınmalıdır (Barbaros, 2009, 122). Bugün uluslararası ana akım göç teorilerine göre batı ülkelerine göç eden kadınların oranının erkeklerden daha çok olduğu kabul edilmektedir (Coşkun, 2005, 86). Kadınların göçle ilgili deneyimlerine bakıldığında, göçün gündelik hayatlarında sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda önemli değişimlere neden olduğu şeklindedir (Pala, 2013, 83). Göç kimi sığınan veya sığınmacı kadınlar için baskı yaratan koşullarla baş etme stratejisi olarak değerlendirilmekte kimileri için ise baş etmek yerine aynı koşullarda devam etmektedir (Buz, 2006,98). Yoksulluktan, erkekler tarafından uygulanan şiddet veya toplumsal cinsiyetlerinden kaynaklı sorunlardan dolayı göç ile yaşadıkları yerleri değiştirme çabası içine giren kadınlar uzun saatlerde, kötü şartlarda ve düşük ücretle çalıştırılmakta yasal ve sosyal haklardan mahrum bırakılarak sömürülmekte en kötüsü de geldikleri ülkede zorla fuhuş sektöründe çalıştırılma risklerinin olmasıdır (Bakar, 2012,124).

Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, yaşanan hızlı ve kontrolsüz iç göçün çarpık kentleşmeye ve kadının kent yaşamına katılmasında ciddi eşitsizliğe yol açtığı görülmüştür (Yılmaz, 2008,135). Aslan'a göre; Denizli, 1990 ve sonrasında büyük bir göç hareketine maruz kalmış ve doğudan ve batıdan göç eden kadın göçün getirdiği sosyo- ekonomik dezavantajlarla başa çıkmaya çalışırken, sosyalizasyon sürecine katılmış yabancı olduğu şehre ve diğer kadınlara karşı kendini anlamlandırmaya başlamış bu süreçte kadınların yaşadıkları en önemli problemlerden biri kadının özgüvenini yitirmesi ve sosyalizasyon sürecinde kadının kendini yetersiz hissetmesi olduğu görülmüştür (2012, 129) .

Kurt'un gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarına göre, kendi ülkelerinde yaşadıkları sosyo ekonomik sorunlar sonrasında, yabancı göçmen kadınlar kendi ülkelerindeki yaşamlarını modern; göç ettikleri

Trabzon'daki yaşamlarını postmodern olarak niteledikleri, eski ve yeni yaşamlarının da modern-postmodern arasında kaldıklarını ifade etmişlerdir (2014,174).

Tablo 3: Göç ve Sağlığı İnceleyen Lisans Üstü Tezler

1. Tezin Adı	Edirne İl merkezine göç edenlerin sağlık hizmetlerinden yararlanımı
Yıl	2010
Bilim Dalı	Halk Sağlığı
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Yöntemi	Tarama modeli - Araştırma evrenini Edirne'de göç alan 3 Mahalle; Sükrü Paşa Mahallesi, İstasyon Mahallesi ve Yıldırım Mahallesi oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmemiştir. Ev ev gezilerek son beş yılda Edirne'ye gelenler araştırma grubuna alınmıştır. Toplamda 84 haneden 321 kişiye ulaşılmıştır. Katılımcıların cinsiyet dağılımları benzerdir.
2. Tezin Adı	Göç eden ve göç etmeyen ergenlerin riskli sağlık davranışlarının belirlenmesi
Yıl	2009
Bilim Dalı	Halk Sağlığı
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Ege Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli Araştırma göç alan bir semtte bulunan bir lisenin 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 293 göç eden, 813 göç etmeyen ergenle gerçekleştirilmiştir.
3. Tezin Adı	Zorunlu göç yaşayan ailelerin ikinci kuşak üyelerinin sağlık durumu
Yıl	2006
Bilim Dalı	Halk Sağlığı
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Kocaeli Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli -İstanbul ve Kocaeli İlleri'nde 30 anne ve annelerin dokuz yaşından büyük olan ve göçten sonra doğan otuz çocukla gerçekleştirilmiştir.

Göç ve Sağlığı İnceleyen Lisans Üstü Tezler baktığımızda, Yetersiz sosyo-ekonomik durumda olma, düşük eğitim seviyesine sahip olma, sosyal güvencenin olmaması gibi koşullar göçmenlerin sağlık hizmetlerinden yararlanma olanaklarını olumsuz etkilemektedir (Omca, 2010,107). Göçün yetişkinlerin, kadınların ve çocukların sağlık durumlarına yönelik etkisi; sağlık hizmetleriyle ilgili gerçekleştirilecek düzenlemelerin yalnızca göç edenlere değil göçten sonra doğan kuşakları da dikkate alınarak yapılması gerektiği göstermektedir (Aker,2006,57). Ergenler için yapılacak çalışmalarda özellikle orta ergenlik döneminde olan bireylere yönelik sağlık hizmetleri konusunda düzenlemeler yapılması gerekliliği görülmektedir (Kalkım, 2009, 116).

Tablo 4: Göç ve Eğitimi İnceleyen Lisans Üstü Tezler

1. Tezin Adı	Göç etmiş yetişkinlerin eğitim kurumlarının yürüttüğü yetişkin eğitimi etkinliklerine katılmama nedenleri
Yıl	2005
Bilim Dalı	Eğitim ve Öğretim
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Boğaziçi Üniversitesi
Yöntemi	Tarama modeli - Çalışmanın örneklemini 2005 yılında İstanbul'un Kağıthane ilçesinin dört mahallesinde oturan 202 göç etmiş yetişkin oluşturmıştır.
2. Tezin Adı	Türkiye'de iç göç hareketleri ve göçün eğitim üzerindeki etkisi: Bir durum çalışması
Yıl	2014
Bilim Dalı	Eğitim ve Öğretim
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Akdeniz Üniversitesi
Yöntemi	Tarama modeli - Araştırmanın evrenini, Antalya'nın Kepez ilçesindeki bu okullarda görevli 5 okul müdürü, 23 öğretmen (4. sınıf öğretmeni) ile bu okullarda öğrenim gören 487 öğrenci (4. sınıf öğrencisi) ve bu öğrencilerin velileri oluşturmıştır. -Araştırmanın çalışma grubunu bu ölçüte uyan ve gönüllülük esasına göre seçilen 5 okul müdürü, 23 öğretmen (4. sınıf öğretmeni), 8 öğrenci (4. sınıf öğrencisi) ve 5 veli oluşturmıştır. -çalışmada veri toplama yöntemi olarak bireysel görüşme, odak grup görüşme ve doküman analizi kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak, açık uçlu sorulara dayanan yarı yapılandırılmış bireysel görüşme ve odak grup görüşme formları ve doküman analizi için öğrencilerin göçe ilişkin çizimleri kullanılmıştır.
3. Tezin Adı	Yurt dışına göç olgusu ve eğitim ilişkisi (Konya ili Kulu ilçesi örneği)

Yıl	2013
Bilim Dalı	Eğitim ve Öğretim
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Ankara Üniversitesi
Yöntemi	Tarama modeli Araştırmanın evrenini Kulu'da eğitimine devam etmekte olan Kulu'lu gençler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise Kulu ilçesinde ortaöğretime liselerde devam etmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu uzman görüşlerine başvurularak geliştirilmiştir. Anket formundaki sorular 1078 öğrenci tarafından cevaplanmıştır.
4. Tezin Adı	1980 sonrası Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan göç edenlerin kimliklerinin yeniden inşasında eğitim sürecinin rolü; Adana örneği
Yıl	2012
Bilim Dalı	Sosyoloji
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Çukurova Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli - Araştırmanın örneklemini Adana'da yaşayan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan göç etmiş, farklı yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim gruplarından, toplam 170 hane üyesi oluşturmaktadır.
5. Tezin Adı	Göç eden ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitim alan ve almayanlarının ilköğretim-yazma becerilerinin gelişimine yönelik ilköğretim 1. sınıf öğretmen görüşleri: Mersin örneği
Yıl	2010
Bilim Dalı	Eğitim ve Öğretim
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Mersin Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli -Araştırma, 2008-2009 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Mersin ilinde yoğun göç alan bölgelerde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan toplam 54 ilköğretim birinci sınıf öğretmeni üzerinde anket çalışması yapılarak gerçekleştirilmiştir.
6. Tezin Adı	Göç eden ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretimde karşılaştıkları uyum sorunları
Yıl	2010
Bilim Dalı	Eğitim ve Öğretim
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Ankara Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli -Araştırmanın örneklemini Ankara ili Altındağ ilçesi ATO 65 YIL İÖO ile Ankara ili Altındağ İlçesi BEŞİKKAYA İÖO' larında okuyan 30 kız ve 30 erkek olmak üzere toplam 60 öğrenciden oluşmaktadır.

Göç ve Eğitimi İnceleyen Lisans Üstü Tezlerin sonuçlarına baktığımızda, Göçmenlerin eğitim düzeylerine göre siyasal, sosyal ve ekonomik uyarlanmalarında değişiklikler olduğu; eğitimin göçmenlerin kimlik oluşturma aşamasında etkili olduğu görülmektedir (Macit, 2012, 112). Göçün eğitim süreçlerini, eğitim ortamlarını eğitimin kalitesini olumsuz etkilemekte olduğu öğretmenlerin öğrencileri derslere motive etme konusunda sorun yaşadıklarını tespit edilmiştir (Kaysılı, 2013, 116). Ayrıca göç alan bölgelerde okul öncesi eğitimin okuma yazma becerisinin gelişimine katkı sağladığı görülmüştür (Yıldız, 2010, 92). Göç yaşanan yerlerdeki eğitim kurumlarının yetersiz olduğu; göçün eğitim sürecinde öğretmenler ile göç eden ailelerle iletişim sorununun yaşanmasına neden olmakta olduğu, velilerin çocuklarının eğitim süreçlerine karşı ilgisiz oldukları, göçle gelen öğrencilerin ciddi uyum sorunları yaşadıkları ve bunun sonucunda davranış problemleri sergiledikleri; tüm bu problemlerin eğitim öğretim ortamını zorlaştırdığı ve öğretmenlerin iş doyumunun azalmasına neden olduğu için yer değiştirdikleri görülmektedir (Bozan, 2014, 298). Göçmen çocukların etraflarında danışabilecekleri kimsenin olmadığı, bu çocukların okul başarılarının düşük olduğu, beslenme ve giyim ile ilgili yetersizliklerinden dolayı bazı çocukların okula gitmek istemediği, eğitim-öğretim etkinliklerine katılmada isteksizlik göstermekte oldukları görülmüştür (Han, 2010, 172).

Göçle birlikte yetişkin eğitiminin de gündeme geldiği ve bu anlamda pek çok yetişkinin yoksunluk içinde olduğu devlete ait yetişkin eğitimi kurumlarının da bu gereksinimlerine karşılamadıkları görülmektedir (Çankaya, 2005, 81).

Tablo 5: Göç ve Aileyi İnceleyen Lisans Üstü Tezler

1. Tezin Adı Göç sürecinde kadın: Aile içi konumu üzerine bir araştırma

Yıl	2008
Bilim Dalı	Sosyoloji
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Adnan Menderes Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli Göç sürecinde kadının aile içindeki konumunu ele alan bu çalışmada Diyarbakır il merkezinde farklı tarihlerde göç almış olan iki semt (Bağlar ve Bennusen) evren olarak seçilmiş, her iki semtte de tesadüfi örneklem yoluyla oluşturulmuş 70'er kişilik gruplara anket uygulanmış, yanı sıra gözlem, görüşme ve odak grup görüşmeleri yapılmıştır.

Göç ve Aileyi İnceleyen Lisans Üstü Tezlere göre, Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, yaşanan hızlı ve kontrolsüz iç göçün çarpık kentleşmeye ve kadının kent yaşamına katılmasında ciddi eşitsizliğe yol açtığı görülmüştür (Yılmaz, 2008, 135).

Tablo 6: Göç ve Politikayı İnceleyen Lisans Üstü Tezler

1. Tezin Adı	Avrupa Birliği göç-dış politika ilişkisinde paradigma değişimi
Yıl	2016
Bilim Dalı	Uluslararası İlişkiler
Türü	Doktora
Üniversite	Ankara Üniversitesi
Yöntemi	Literatür Taraması
2. Tezin Adı	Göç ve sosyal dışlanma ilişkisinin sosyal politika açısından analizi (İstanbul Sultanbeyli örneği)
Yıl	2008
Bilim Dalı	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Türü	Yüksek Lisans
Üniversite	Kocaeli Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli -Literatür Taraması -Kantitatif araştırma, İstanbul'un Sultanbeyli ilçesinde cinsiyet, yaş, meslek, gelir durumu ve eğitim durumu özellikleri dikkate alınarak 162 denek üzerinde yüz yüze anket tekniği uygulanarak yapılmıştır. -Kalitatif araştırma ise "Kültür-Sanat Çevresi Grubu", "Eski İstanbullular Grubu", "Bilim Çevresi Grubu", "Sivil Toplum Kuruluşları Grubu", "Medya Çevresi Grubu", "İstanbul Sakinleri Grubu" olmak üzere, 7'şer kişilik altı ayrı grup üzerinde derinlemesine görüşme tekniği uygulanarak yapılmıştır.
3. Tezin Adı	Sosyal politika açısından Artvin'den İstanbul'a göç
Yıl	2008
Bilim Dalı	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Türü	Doktora
Üniversite	İstanbul Üniversitesi
Yöntemi	Tarama Modeli - Araştırma, İstanbul genelindeki şu ilçelerde yapılmıştır: Bağcılar, Bahçelievler, Bakırköy, Beşiktaş, Beykoz, Beyoğlu, Büyükçekmece, Esenler, Eyüp, Fatih, Gaziosmanpaşa, Güngören, Kadıköy, Kağıthane, Kartal, Küçükçekmece, Maltepe, Pendik, Sarıyer, Sultanbeyli, Şişli, Tuzla, Ümraniye, Üsküdar, Zeytinburnu. -Araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu toplam 276 kişiye uygulanmıştır.
4. Tezin Adı	Sosyal politika açısından iç göçler: Sivas'tan İstanbul'a göç örneği
Yıl	2003
Bilim Dalı	Sosyoloji
Türü	Doktora
Üniversite	İstanbul Üniversitesi
Yöntemi	Tarama modeli -Araştırmanın evrenini sıvasın iki köyü oluşturmakta olup örnekleme bu köylerden göç eden 189 kişiden oluşmaktadır.

Göç ve Politikayı İnceleyen Lisans Üstü Tezlerin sonuçlarına göre, 1950 yılıyla birlikte göç kavramı Türkiye'de toplumsal sorun olarak yerini almış, kırsal ve kentsel olarak nitelendirilmiştir (Başel, 2003, 382). Köyden kente göç süreklilik arz etmekte ve bu doğrultuda İstanbul en çok iç göç alan şehir niteliğinde olduğu, göçmenlerin kente uyumla ilgili sorunlar yaşadığı ekonomik anlamda örgütlü ve iyi bir seviyeye geldikleri görülmektedir (Kışla, 2008, 278). Göçle birlikte göçmenin göç edilen yerdeki toplumun bu süreçle ilgili uyum problemleri ve bu doğrultuda sosyal dışlanma kavramı ortaya çıkmakta olup, Türkiye özelinde bu süreç için İstanbul Sultanbeyli önemli bir örnektir (Sürüel, 2008, 127).

Tablo 7: Mülteci ve Kadını İnceleyen Lisans Üstü Tezler

Tezin Adı	Uluslararası Mülteci Kanunu ile korunan kadın sığınmacılar
Yıl	2014
Yöntemi	Tarama modeli -Literatür Taraması - Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin kadın mülteciler konusunda artan çalışmaları incelenmiştir.
Bilim Dalı	Uluslararası İlişkiler
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi

Mülteci ve kadını inceleyen lisans üstü tek tez olan “Uluslararası Mülteci Kanunu İle Korunan Kadın Sığınmacılar” tezine göre, 20. yüzyılda ve 21 yüzyılın başlarında yaşanan çatışmalar ve savaşlar sonucunda pek çok kişi ülkelerini terk etmek zorunda kalmakta ve bu doğrultuda kadın mültecilerin ve sığınmacıların uluslararası hukukla yeterli korumayı sağlanıp sağlanmadığı önemli bir sorundur (Kopçakova, 2014, 78). Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde, uluslararası hukuk mevzuatında yetersizliklerin bulunduğu; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin kadın mülteciler konusunda çalışma ve faaliyetlerinin arttığı hükümetler arası ve hükümetler arası olmayan kurum ve kuruluşların kadın mültecilerin korunması konusunda yeterli olmasa da önemli çalışmalar olduğu görülmektedir (Kopçakova, 2014, 78).

Tablo 9: Mülteci ve Sağlığı İnceleyen Lisans Üstü Tezler

Tezin Adı	İsparta'da yaşayan mülteci ve sığınmacıların sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları sorunlar üzerine bir araştırma
Yıl	2015
Yöntemi	Tarama Modeli LiteratürTaraması
Bilim Dalı	Sağlık Kurumları Yönetimi
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Süleyman Demirel Üniversitesi

Mülteci ve sağlığı inceleyen lisans üstü tek tez olan “İsparta'da Yaşayan Mülteci Ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma” isimli teze göre, mülteci ve sığınmacıların yaşadığı sorunların, hekimlerin olumsuz tutumu, sağlık hizmetindeki olumsuzluklar, sağlık personelinin olumsuz tutumu, ve maddi yetersizlikler, iletişim sorunu gibi beş faktörden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır (Önal, 2015, 122).

Tablo 8: Mülteci ve Eğitimi İnceleyen Lisans Üstü Tezler

Tezin Adı	Karşılaştırmalı Suriye mülteci eğitim politikaları analizi:Türkiye ve Lübnan vakaları kapsamlı bir standartlaştırılmış eğitim modelinin geliştirilmesi mümkün mü?
Yıl	2016
Yöntemi	Tarama Modeli LiteratürTaraması
Bilim Dalı	Siyasal Bilimler
Türü	Yüksek Lisans
Hazırladığı Üniversite	Sabancı Üniversitesi

Mülteci ve eğitimi inceleyen lisans üstü tek tez olan “Karşılaştırmalı Suriye Mülteci Eğitim Politikaları Analizi:Türkiye Ve Lübnan Vakaları Kapsamlı Bir Standartlaştırılmış Eğitim Modelinin Geliştirilmesi Mümkün Mü?” isimli teze göre, Türkiye ve Lübnan’da mültecilere yönelik hizmetler politikalar paralellik gösterse de mültecilere yönelik eğitim politikalarının Lübnan’da Türkiye’ye oranla farklılıklar göstermekte olduğu ve Lübnan’da daha etkin ve aktif olduğu sonucuna varılmıştır (Alkurt, 2016, 102).

Sonuç

Göçü araştıran lisansüstü tezlerin büyük bir oranının yüksek lisans tezi olduğunu, küçük bir oranının ise tıpta uzmanlık tezleri olduğu görülmektedir. Göçü araştıran lisansüstü tezlerin bölümlere dağılımını değerlendirdiğimizde en yüksek oranın Sosyoloji bölümünde olduğu ardından Uluslararası ilişkiler bölümü geldiğini üçüncü sırada ise kamu yönetimi ve siyasal bilgiler bölümleri olduğu görülmektedir. Sosyal hizmet, dil bilimleri ile ilgili bölümler, turizm, inkılap tarihi, radyo tv, reklamcılık, halkla ilişkiler, işletme lisansüstü tezlerin oranın en düşük olduğu bölümlerdir. Araştırmacılar cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde büyük bir oranının kadın olduğu görülmektedir. Göçü araştıran lisansüstü tezlerinin % 93'lük kısmı yalnızca göç kavramına odaklanmakta; % 7'lik bir kısmın içerisinde politika, aile, eğitim, sağlık, kadın, çocuk kavramlarına odaklanılmaktadır. Göçü araştıran lisansüstü tezlerinin 2004 yılıyla artış göstermeye başladığı özellikle 2012'de en yüksek orana yükseldiği görülmektedir.

Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerinin % 94'lük kısmı yalnızca mülteci kavramına odaklanıldığı; politika, aile, çocuk kavramlarına yer verilmediği; eğitim, sağlık, kadın, kavramlarına odaklanılan çalışmaların ise oranının %1,6 gibi düşük olduğu görülmektedir. Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin

büyük bir oranının yüksek lisans tezi olduğunu görülmektedir. Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin tamamı sosyal bilimler tarafından gerçekleştirilmiştir. Mülteciyi araştıran lisansüstü tezlerin büyük bir oranının uluslararası ilişkiler bölümü tarafından yapıldığı ardından siyasal bilgiler, hukuk, sosyoloji gibi bölümlerin geldiği; en düşük oranın ise işletme, tarih, mimarlık gibi bölümlerde olduğu görülmektedir. Tezlerin 2013 yılıyla ciddi artış gösterdiği, en yüksek oranının ise 2017 ve 2015 yılında olduğu görülmektedir. Tezlerin araştırmacılarının cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde % 52'sinin kadın, %48'inin erkek olduğu görülmektedir.

Yapılan incelemelerde göç ve mülteci konusunda yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinde çalışılan konuların yönelimlerini belirleyen kapsamlı bir analiz çalışmasının bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca göçmenlerin ve mültecilerin psiko-sosyal, ekonomik, kültürel açılardan çok boyutlu sorunlar yaşadıkları, özellikle uyum problemlerinin aşılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekliliği, göçle ilgili sosyal politikaların yetersiz kaldığı ve yeni düzenlemelere gidilmesi gerekliliği görülmektedir. Eğitim, sağlık ve sosyal politika alanında yapılması gereken düzenlemeler göçmen ve mültecilerin yaşadıkları uyum problemlerini çözmeye yönelik önemli adımlar olacağı düşünülmektedir.

Göç açısında hedef ülke, geçiş ülkesi, kaynak ülke ve iç göçün yaşandığı bir ülke olan Türkiye için göç ve mülteci sorunlarının tespit edilmesi çok boyutlu bir bakışla değerlendirilmesi bu doğrultuda gerçekleştirilecek yasal düzenlemelerin ve sosyal politikaların tanımlanıp, gerçekleştirilebilmesi açısından akademik anlamda yapılan çalışmalar oldukça önemli ve gereklidir. Bu doğrultuda göç ve mültecilerle ilgili farklı araştırma yöntemleri ve veri toplama araçlarının kullanıldığı yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aker, A. T. (2006). *Zorunlu Göç Yaşayan Ailelerin İkinci Kuşak Üyelerinin Sağlık Durumu*. Yüksek Lisans Tezi., Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Alkurt, A.(2006). *Karşılaştırmalı Suriye mülteci eğitim politikalarının analizi: Türkiye ve Lübnan vakaları kapsamlı bir standartlaştırılmış eğitim modelinin geliştirilmesi mümkün mü?*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Arslan, E. (2012). *Etnik Farklılık, Kendini Anlamlandırma Ve Göç: Denizli'ye Doğudan Göç Eden Kadının İle Batıdan Göç Eden Kadının Kimlik Ve Cinsiyet Deneyimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Bakar, N. (2012). *Düzensiz Göç Ve Fuhuş Amaçlı Kadın Ticareti: Türkiye Örneği Ve İsveç Modeli Üzerine*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Barbaros, H. (2009). *Düzensiz Göç Sürecinde Kadın Göçmenler: İstanbul'dan Bir Kesit*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Başel, H. (2003). *Sosyal politika açısından iç göçler: Sivas'tan İstanbul'a göç örneği*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bozan, İ. (2014). *Türkiye'de iç göç hareketleri ve göçün eğitim üzerindeki etkisi: Bir durum çalışması*. Yüksek Lisans Tez, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Buz, Ş. (2006). *Kadın ve göç ilişkisi: Sığınan ve sığınmacı kadınlar örneği*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Coşkun, E. (2005). *Uluslararası Göç Teorilerinde Kadın*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çankaya, D. (2005). *Göç etmiş yetişkinlerin eğitim kurumlarının yürüttüğü yetişkin eğitimi etkinliklerine katılmama nedenleri*. Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Han, T. (2010). *Göç eden ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretimde karşılaştıkları uyum sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kalkın, A. (2009). *Göç eden ve göç etmeyen ergenlerin riskli sağlık davranışlarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kaysılı, A. (2013). *Yurt dışına göç olgusu ve eğitim ilişkisi (Konya ili Kulu ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kışla, İ. (2008). *Sosyal politika açısından Artvin'den İstanbul'a göç*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kopçakova, S. (2014). *Uluslararası Mülteci Kanunu ile korunan kadın sığınmacılar*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Kurt, A. (2014). *Küreselleşme Kapsamında Göç Ve Emegün Feminizasyonu*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Macit, R. (2012). *1980 Sonrası Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan göç edenlerin kimliklerinin yeniden inşasında eğitim sürecinin rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Omca, Ö. (2010). *Edirne İl Merkezine Göç Edenlerin Sağlık Hizmetlerinden Yararlanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Önal, A. (2015). *Isparta'da yaşayan mülteci ve sığınmacıların sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları sorunlar üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Pala, A. (2013). *Zorunlu Göç Ve Kadın Deneyimi: Diyarbakır Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sürüel, T. (2008). *Göç ve sosyal dışlanma ilişkisinin sosyal politika açısından analizi (İstanbul Sultanbeyli örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Tiren, F. (2012). *Cumhuriyet Dönemi'nde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde iskân politikası olarak uygulanan zorunlu göç hareketleri ve 1984 sonrası Van kentinde zorunlu göç hareketlerinin çocuk suçluğu üzerine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Yıldız, M. (2010). *Göç eden ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitim alan ve almayanlarının ilköğretim ilköğretiminin gelişimine yönelik ilköğretim 1. sınıf öğretmen görüşleri: Mersin örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Yılmaz, A. (2008). *Göç Sürecinde Kadın*. Yüksek Lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Ziya, O. (2012). [HYPERLINK "http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/ViewPDF-2012-1156"](http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/ViewPDF-2012-1156) \t "_blank" Mülteci-Göçmen Belirsizliğinde İklim Mültecileri *TBB Dergisi*, 99, 229-240.